

Када су почетком прошле године (јануар и фебруар) одржавани председнички избори у Србији, дневни лист «Блиц» имао је истакнуту улогу у мобилизацији гласачког тела у корист кандидата ДС-а Бориса Тадића. У то доба, ове новине су свакодневно «обрађивале» грађане Србије, уливале им у главу како су то судбоносни избори, да је у питању «бити ил' не бити», укратко, ствар живота и смрти. Наравно, живот, светлост и наду оличавао је Тадић, док су Николићу (популарно званом «Тома гробар») великодушно остављени антиподи (смрт, пропаст, катаклизма). Тих дана, «сви ударци испод појаса» били су дозвољени, само да лепушкасти проседи педесетогодишњак дође до свог другог председничког мандата. Међутим, 17. децембра прошле године, исте новине нас обавештавају да је ипак све то била једна велика симулација. У тексту: «Тадић и Николић руше мале странке», «Блиц» наводи да су се два «љута» противника сусрела још у децембру 2007. године, и уочи председничких избора договорила, да се отвори простор за сарадњу ДС-а и СРС-а, да се маргинализује ДСС, да се од Шешеља преотме или поцепа СРС, и да се политичка сцена очисти од малих странака. [1](#) Испада да је сва фамозна неизвесност заправо била фингирана, а председнички избори тек један медијско-политички перформанс са више милиона «перформера» (бирача). Али, шта зна «народ-стока» када је нешто намештено, а када није? Након првог круга, када је Николић освојио 1.646.172 гласа, наспрам Тадићевих 1.457.030, одмах се испоставио проблем – шта ако резултат у другом изборном кругу не буде онакав како је договорено? Да му се случајно не би «омакло» да победи на изборима, Николић је «преспавао» период између два круга, док је Тадић засукао рукаве и својски се потрудио да ствари не крену у непредвиђеном правцу. У склопу стратегије придобијања и оних гласача којима је Москва ближа од Брисела, Тадић је 25. јануара 2008. године, у главном граду Русије, својим присуством увећао потписивање споразума Србије и РФ о сарадњи у области енергетике. Сликање са Владимиром Путином свакако је имало ефекта на неопредељене гласаче, а остаће забележен и Тадићев став «да се потписивањем споразума отварају нове могућности сарадње. Реч је о стратешком партнерству које иде у корист и Србије и Русије».

[2](#)

Недељама пре тога, тзв. стручна јавност тврдила је како је аранжман по коме ми добијамо гасовод преко наше територије, а руска страна већински пакет НИС-а за 400 милиона евра, јадан, лош и скандалозан. Међутим, «продемократски» медији нису тада «дизали много прашине» око ове «енергетске капитулације» како се неко изволео изразити, јер је на коцки био Тадићев реизбор и није било коректно «кварити» човеку

посао у последњи моменат. Другим речима, «Блиц» и остала медијска «братија» тада су тактички «прогутали кнедлу» зарад стратешког циља – поновног избора свог фаворита на функцију председника Србије. Осим тога, пошто међудржавни споразум постаје валидан тек када га одобри српска скупштина, код «Блицових» и других «аналитичара» као да је лелујала магловита нада да ће се временом околности некако изменити и да ће парламент одбити његову ратификацију. Ова «шибицарска филозофија» можда може да прође овде, на домаћем терену, али, у сфери међународних односа, важе другачија правила. То би могли да илуструјемо «проширеном» народном пословицом по којој се «во држи за рокове, човек за реч, а држава (државник) за потпис». Након тог јануарског потписа, током наредних месеци, «Блиц» се тек понекад бавио енергетским споразумом, јер је 2008. иначе била препуна значајних политичких дешавања (проглашење независности тзв. Косова, криза владе, парламентарни избори, формирање нове владе, хапшење Радована Караџића). «Паника» је наступила тек крајем лета, када је постало извесно да ће нови скупштински сазив морати да се изјасни о нафтно-гасном послу.

Весело Сијка, весело...

Један од главних «Блицових» експерата за сектор енергетике беше у то време Сијка Пиштолова, уредница енергетског сајта «Енерџиобзервер». Још у марту прошле године, када је Војислав Коштуница одлучио «да врати премијерски мандат народу», дотична дама је пожурила са изјавом да је «руско-српски енергетски споразум неважећи након пада Владе Србије». [3](#) Дакле, браћо Руси, «пуј пике, не важи»... Како је Пиштолова успоставила узрочно-последичну везу између оставке владе и аутоматског поништавања енергетског споразума остаде неразјашњено. Међутим, главно «веселе» је дошло касније.

У недељу 31. августа, на првој страни «Блица» освануо је огроман наслов: «Зашто да Русима поклонимо НИС». Сем тенденциозног наслова, посебну пажњу завређују наднаслов и поднаслов. У наднаслову се каже, како је «Дилојт и Туш проценила вредност нафтне компаније». О «Дилојт и Туш-у», незаобилазном актеру српског привредног чемера који се еуфемистички још назива и транзицијом, можемо говорити опширније неком другом приликом. У поднаслову се каже да «компанија чијих 51 одсто Србија продаје Гаспрому за 400 милиона долара, вреди најмање 2,5 милијарде евра». Овде су две ствари спорне. Прво, није у питању 400 милиона долара, већ 400 милиона евра. Ценимо да чак и за ђаке првачиће то није иста вредност. Да ли је у питању

обичан превид или препознатљива «Блицова» злонамерност, остаје да се нагађа. Друго, шта значи то – вреди «најмање» 2,5 милијарди евра? Да ли се експертска кућа ангажује да веродостојно процењује вредност нечега или да се разбацује и лицитира са разним цифрама? Друга теза поднаслови је још занимљивија. Тврди се да «вредност наше нафтне компаније може само расти, јер јој у прилог иду привредни опоравак, раст стандарда и паневропски нафтовод»

[4](#)

(прим. аут). Након овакве насловне стране, где је промовисано једно «епохално откриће» економске науке – вредност једне компаније може само расти, било је немогуће одолети искушењу и прескочити детаљну разраду ових теза, која је следила на петој страни «Блица». А ту нас је сачекала већ споменута Пиштолова.

По њеном суду, «свака цена српске нафтне компаније испод три милијарде евра је понижавајућа». [5](#) Ако се питате, на основу чега је дотична дама «бубнула» ову цену, добићете врло занимљиво образложење по коме «због привредног раста Србије и пораста стандарда грађана, НИС чека лепа будућност и ова компанија ће за годину дана бити опорављена».

[6](#) Привредни раст?! Пораст стандарда?!

Лепа будућност?! Можда личи на хумористички програм, али на озбиљну и стручну анализу тешко. Независно од светске економске кризе која се тада, већ прилично јасно назирала, за сваког озбиљнијег стручњака, српска привреда се већ годинама налази у дубокој структурној кризи. Међутим, ова несумњива чињеница није спречила Пиштолову да «пумпа» оптимизам у читаоце «Блица» и убеђује их како НИС има «баснословну» вредност. Иначе, у овом тексту који је потписао извесни И. Радисављевић, наставља се конфузија око фамозних 400 милиона евра (долара). Наиме, текст почиње констатацијом да ће 51 одсто капитала НИС-а бити продато Гаспрому за 400 милиона долара, да би се у предзадњем одељку рекло да би НИС требало да се «прода до краја године и то 51 одсто капитала за 400 милиона евра». За лист који претендује на професионализам и кредибилитет, овакво «фрљање» са еврима и доларима није баш прилично.

Други новинар «Блица», Бојана Стаменковић, 2. септембра потписала је чланак који гласи: «Држава тек сада може у преговоре с Русима» (а све до тада било је ваљда «зафркавање»). Ревизорска кућа «Дилојт и Туш» проценила је НИС, пише ова новинарка, на 2,5 милијарди евра, и тиме је отворена нова рунда разговора домаћих стручњака о вредности српске нафтне компаније. Сијка Пиштолова је оценила да је «добро што је нови проценитељ ангажован и да ћемо најзад имати праву тржишну вредност домаће нафтне компаније». [7](#) Али, не лези враже! Ипак је «Дилојт и Туш», како запажа Пиштолова, занемарио да Паневропски нафтовод пролази поред наших рафинерија, «што за најмање 30 одсто повећава вредност НИС-а». Стога, Пиштолова непоколебљиво каже да «НИС не сме да се прода испод три милијарде евра».

[8](#)

Том оценом, Пиштолова директно оповргава своју прву тврдњу како ћемо са проценом «Дилојт и Туш-а» имати праву тржишну вредност НИС-а. Јер каква је то права вредност ако се омане за «ситних» пола милијарде евра?! Осим ових контрадикција, у погледу коментара о вредности НИС-а, индикативна је још једна чињеница. О вредности наше нафтне компаније се у доброј мери говорило на основу некаквих очекивања, да не кажемо слутњи да ће привредни трендови бити повољни. Док су се над Америком већ надвијали тамни облаци рецесије и кризе, Пиштолова је сматрала да при одређивању вредности НИС-а «не треба заборавити ни будуће пословање ове компаније због очекиваног повећања продаје деривата у наредних неколико година».

[9](#)

И, шта ћемо сад, када један барел није скоро 150 долара, већ осцилира око 40 долара и мање? Када се у целом свету мање троши, мање гради, и коначно и мање путује? Шта ћемо сад, када је вредност самог Гаспрома у међувремену «спласнула» (са 340 милијарди долара 2007. године, на 87 милијарди почетком ове)?

[10](#)

Најлакше је рећи, пардон, нисам знала. Овако, цела «експертиза» се свела на једно олако разбацивање са милијардама, попут пијаних сватова који се «гађају» парама на весељу.

Нико не спори да је цена за НИС могла бити и већа. И били бисмо сви срећнији због тога. Али, шта би се десило да се споразум са Русима стварно раскинуо? Шта би добили након неколико месеци, од неке друге фирме из исте бранше, у ситуацији када цео свет тресе финансијска криза и општи песимизам у погледу краткорочних, па и средњорочних економских перспектива? Ако би и добили који милион евра више, гасовод би нас сигурно заобишао. А тиме и гасна рента, и систем складишта, и безбрижне зиме... Али, не. Русима НИС не сме «допасти шака». Овог императива, уз ретке изузетке, «Блиц» се придржавао до последњег дана свог необјављеног рата против нафтно-гасног споразума.

Тврдоглави Руси и чудан уреднички пропуст

Седмог септембра, «Блиц» објављује вест да је укупна вредност НИС-а 2,2 милијарде евра, док је фер тржишна вредност 1,98 милијарди евра. [11](#) Тиме су ове дневне новине демантовале саме себе, јер су само неколико дана пре тога баратале са цифром од 2,5 милијарди евра (и то најмање, како је наглашено у тексту од 31. августа). Шта ли тек о процени Дилојт и Туш-а мисли Пиштолова, можемо само слутити!

Осмог септембра Народна скупштина Србије ратификовала је Споразум о стабилизацији и придруживању и енергетски споразум са Русијом. Иначе, усвајање првог документа је изазвало прави политички земљотрес у Србији, јер су се радикали поцепали у два тора, па је наредних дана и недеља, велики део медијског простора (да ли случајно?) уступљен емотивним исповестима Томислава Николића о томе какве је све тортуре трпео протеклих година од свог кума и страначког шефа Војислава Шешеља. «Блиц» је такође доста пажње посветио овом догађају, са благим али нескривеним симпатијама за одбеглог радикалног «доглавника». Ипак, с времена на време, и фамозна продаја НИС-а била је опсервирана из различитих углова. Када се погледају само наслови, види се јасно да се руска страна у преговорима углавном описује у негативним тоновима, као непопустљива и тврдоглава.

Дан након ратификације у скупштини Србије, 9. септембра, на осмој и деветој страни «Блица» појављује се огроман текст са «дидактичким» наднасловом: «Како преговарати и не поклонити нафту индустрију Русима». Занимљиво би било направити преглед како је «Блиц» коментарисао стотине других продаја предузећа западним компанијама, и да ли је иједан посао (куповину домаћег предузећа) крстио као «поклањање», јер ако је продаја НИС-а поклон, шта ли тек представља, рецимо, уступање смедеревске железаре америчкој фирми.

Неколико дана касније, 16. септембра, на једанаестој страни истиче се велики наслов: «Руси неће да плате вишу цену за НИС». У уводу текста се каже, да «покушај државног врха Србије да тражи од 'Гаспромнефта' компензацију за ниску цену за коју је продат НИС, наишла је (ваљда наишао је, М.П.) на оштро противљење руске стране, која тражи да се међународни споразум ратификован у Скупштини Србије мора испоштовати» [12](#) (баш «чудно»!).

У уторак, 23. септембра, на првој страни «Блица» опет огроман и тенденциозан наслов: «Поклањамо НИС Русима». За утеху, «Блиц» је испод тог наслова барем пренео суштину целе «приче» око НИС-а, исказану кроз речи руског министра Шојгуа који је рекао «ви сте проценили, ви сте понудили цену, ми смо казали - пристајемо».

Да су Руси прави «злотвори» који нас само користе, додатно смо се уверили у среду 24. септембра, где на самом врху једанаесте стране штрчи велики наслов: «Руси не дају Србији магистрални гасовод». Да новинари «Блица» дефинитивно не разликују евро и долар, сведочи констатација у тексту «да ће НИС бити продат за 400 милиона евра, иако је Дилојт и Туш вредност проценио на 2,2 милијарде долара» [13](#) (у питању су еври, М.П.)

Током октобра, «Блиц» није дизао велику галаму око енергетског споразума, али већ у новембру «медијска температура» почела је да расте као и нервоза у домаћим «прозападним» круговима, јер се све више ближио дан када ће на целу причу око НИС-а бити стављена тачка.

У петак, 21. новембра, «Блиц» нас обавештава својим насловом на деветој страни, како: «Нема помака у договору око НИС-а». Шест дана касније, лансирана је прича да је једино сигурна продаја НИС-а, док су изградња складишта гаса у Банатском Двору и полагање гасовода сасвим неизвесни. Зорана Милановић, један од стручњака које је «Блиц» консултовао, на питање - зашто се у јавности прича да ће руски партнер пристати на договор о сва три пројекта, одговара «да је у питању медијска прича, те да су Руси ипак на тањиру добили оно што су хтели». [14](#)

Ипак, у мору информација, полуинформација и злонамерних тумачења, редакцији и одговорном уреднику «Блица» се омакло да пусте на странице свог листа разговор са извесним Вуком Ђоковићем, директором Центра за високе економске студије. Наравно, и Ђоковић је изразито критичан када је у питању нафтно-гасни аранжман са Русијом, међутим, он је изрекао, између осталог, и много замерки на досадашњи положај НИС-а у привреди наше земље, као и на његово минуло пословање. Његове опаске су тим значајније ако се зна колико је «Блиц» надувавао причу око вредности ове нафтне компаније.

Дакле, преносимо само део онога што је Ђоковић рекао о НИС-у: «Нафтни деривати су свуда у свету јако опорезовани, а учешће пореза у структури цене иде и до 55 одсто, као што је то случај у Италији и Ирској. Код нас је тај део колача који узима држава јако мали. Зашто? Зато што дајемо НИС-у који је држава у држави, један ужасно моћан и неефикасан мамут иза којег стоје велики политички интереси

»

[15](#)

(прим. аут). Како даље каже овај стручњак, НИС је неефикасан зато «што нафта цури на све стране, зато што тамо где је потребан један човек они имају пет запослених, зато што кад мере цистерну мало се договоре, нешто се шушне итд ».

[16](#)

Ђоковић још наводи да су све до недавно, произвођачке цене нафтних деривата у Србији биле у просеку за пет до десет евроценти више него у Европи. Како констатује, «то значи да смо годишње НИС-у плаћали око 200 милиона евра више него да бензин купујемо по просечним европским ценама». [17](#)

Како се «калио» нафтно-гасни споразум (I)

Пише: Марко Панонац
среда, 01 април 2009 18:38

Коначно, говорећи о квалитету НИС-ових производа, Ђоковић тврди да «ово што ми овде правимо је отров, а не гориво. И то кажу људи из НИС-а, ја сам конкретно чуо од једног директора у рафинерији. То што се овде прави, рекао ми је, то ти је бензол, то ти је канцерогено олово. Потпуни распад система. Ко у казану кад печете ракију, то је њихов максимум дестилације». [18](#)

Након ових тврдњи, остаје да се упитамо, јесу ли Руси заиста јефтино пазарили нашу «златну коку», или им је пре «уваљен» један социјалистички мастодонт коме ће требати још «многаја љета» да почне здраво, тржишно и профитабилно да послује.

Нажалост, изгледа да новинари «Блица» слабо читају сопствене новине. Не мора да значи да је све што је изрекао Ђоковић истина, али, његове речи су могле макар да потакну на мало више размишљања и уздржаности када је коментарисана продаја НИС-а. Али, авај! У децембру, пред коначно стављање тачке на цео случај, «Блицова» кампања против продаје НИС-а Русима, ушла је у своју најжешћу фазу која је «окрзнула» многе по ушима, укључујући чак и до тада недодирљивог љубимца овог листа, председника Србије Бориса Тадића.

1. Блиц, среда 17. децембар 2008, стр. 4-5. [[^](#)]
2. <http://www.ekonomist.co.yu/vesti/srbija/35183.print.html>
[
[^](#)
_]
]
3. <http://www.vesti.rs/exit/Energetski-sporazum-sa-Rusima-nevazeci.html>
[
[^](#)
_]
]
4. Блиц, недеља 31. август 2008, стр. 1.
[
[^](#)
_]
]
5. Ibidem, стр. 5.
[
[^](#)
_]
]
6. Ibidem
[
[^](#)
_]
]

Како се «калио» нафтно-гасни споразум (I)

Пише: Марко Панонац
среда, 01 април 2009 18:38

7. Блиц, уторак 2. септембар 2008, стр. 11.

[
[^](#)
]

8. Ibidem, стр. 11.

[
[^](#)
]

9. Ibidem, стр. 11.

[
[^](#)
]

10.

<http://www.biznisnovine.com/cms/item/stories/sr.html?view=story&id=30039>

[
[^](#)
]

11. Блиц, недеља 7. септембар 2008, стр. 11.

[
[^](#)
]

12. Блиц, уторак 16. септембар 2008, стр. 11.

[
[^](#)
]

13. Блиц, среда 24. септембар 2008, стр. 11.

[
[^](#)
]

14. Блиц, четвртак 27. новембар 2008, стр. 9.

[
[^](#)
]

15. Блиц, недеља 30. новембар 2008, стр. 14.

[
[^](#)
]

16. Ibidem

Како се «калио» нафтно-гасни споразум (I)

Пише: Марко Панонац
среда, 01 април 2009 18:38

[

[^](#)

]

17. Ibidem

[

[^](#)

]

18. Ibidem

[

[^](#)

]